

XIII. — STUDIEN OVER INDO-AUSTRALISCHE LEPIDOPTERA IV. BLJDRAGE TOT DE KENNIS DER HETEROCERA-FAUNA DER OOST-INDISCHE KOLONIËN.

DOOR R. VAN EECKE. — (MET 22 TEKSTFIGUREN).

Sinds het jaar 1910, waarin Snellen zijne laatste publicatie gaf over eene Sumatraansche Zygaenide, is er in Nederlandsche tijdschriften al zeer weinig verschenen over de Heterocera-fauna onzer Oost-Indische koloniën. Ware Snellen blijven leven, zoo zou hij ongetwijfeld nog vele beschrijvingen van nieuwe soorten gegeven hebben, gezien de blanco naametiketten, die zelfs nu nog in zijne collectie en in die van Piepers te vinden zijn. Nu deze verzamelingen met die van Heylaerts in 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie ondergebracht zijn en met de oorspronkelijke museum-collectie zijn samengevoegd en alles, met de aanwinsten der laatste 10 jaren is gerangschikt, mag met de systematische bewerking van dit belangrijke materiaal niet langer getalmd worden. Onder de aanwinsten verdient bovenal vermelding eene, weliswaar kleine, collectie Heterocera, welke door den heer Edw. Jacobson op Simaloer en op Sumatra bijeengebracht werd.

Dit omvangrijk materiaal bevat niet alleen een aantal onbekende vormen, doch geeft ook veel wetenswaardigs omtrent de geographische distributie van verscheidene soorten over ons eilandengebied en omtrent de synonymie van enkele, tot nog toe gescheiden, soorten.

ZYGAENIDAE.

1. *Cyclosia macularia violetta*, subsp. nova.

2 ♂♂ en 1 ♀ van Sinabang op Simaloer, een eiland aan de N.W.-kust van Sumatra; de beide ♂♂ werden door den heer Edw. Jacobson in Februari 1913 en het ♀ door den heer Harmsen op 30 Januari 1916 gevangen. De beide mannelijke vlinders vallen op door hun schitterend violet op de bovenzijde der achtervleugels, die géén bruin-zwarten marginalen band vertoonen als bij de exemplaren van Nias (subsp. *purpurea* Jord.) en bij die van Sumatra (*macularia* Guér.). Nog meer karakteristiek is de onderzijde, die donker bruin gekleurd is met veel blauw, vooral op de achtervleugels, waar deze kleur domineert. Op de onderzijde der voorvleugels is het blauw gelokaliseerd langs den buitenrand, langs de costa en op de basis der vleugels. De vuil geelbruine circumcellulaire vlekjes steken sterk af, evenals een klein vlekje in den tornus zulks doet. De subapikale en de drie circumcellulaire vlekjes zijn sterk gereduceerd,

onduidelijk en omgeven door eenen zwarten rand. Op het anale gedeelte loopt eene vuil geelbruine streep vanaf de basis tot den buitenrand.

Het wijfje gelijkt op dat van *purpurea* Jord. van Nias, alleen de witte transversale band der voorvleugels is aanmerkelijk kleiner en meer in afzonderlijke vlekjes opgelost.

Macularia komt ook op Banka en Billiton voor (2 ♂ ♂).

2. *Cyclosia panthona* Cram.

In deel X van Seitz' Grossschmetterlinge der Erde staat op pag. 20, dat bovengenoemde soort niet in het Maleische gebied voorkomt. In de collectie van het Museum is echter een ♀ van Tandjong Morawa, Serdang, N. O. Sumatra (B. Hagen leg.) aanwezig in nagenoeg hetzelfde kleed, als waarin 3 ♀ ♀ van Rangoon, Birmah, steken. Twee der witte marginale vlekjes op de onderzijde der achtervleugels zijn echter samengevloeid en alle vlekjes zijn meer gereduceerd.

3. *Eucorma hampsoni obiensis*, subsp. nova.

Een, door Bernstein op Obi verzameld, mannelijk voorwerp heeft eene vleugelspanning van 47 mm. en wijkt in teekening op de onderzijde der vleugels af. Immers Holland schreef in de Novit. Zool., anno 1900, op pag. 559: „the violet blue of the secondaries is more extended, covering almost the entire under surface of the wing.” Dit is niet het geval bij het voorwerp van Obi, daar het violet slechts aanwezig is langs de costa, den buitenrand tot vóór den tornus en op het anale en basale gedeelte der achtervleugels.

Het blijkt alweer, dat nagenoeg alle op Obi levende soorten afwijken van die der omliggende eilanden.

4. *Eterusia mirifica* Swinh.

Een vrouwelijk exemplaar van deze, tot nog toe slechts van Siam bekende, soort is afkomstig van Bawean (1893), van welk eiland Snellen eene zeer fraaie collectie bezat.

5. *Chrysocaleopsis (Lophosoma) sarah* Snell.

Snellen's laatste uitvoerige beschrijving (Tijdschr. v. Ent. LIII, 1910, pag. 282; pl. 13, fig. 3) karakteriseert deze merkwaardige soort zoo goed, dat daaraan niet valt te tornen. Tevens komt duidelijk uit, dat Snellen twijfelde aan het genus, waarin hij *sarah* plaatste; immers achter *Losophoma* staat een ? en op pag. 283 schreef hij: „De vraag rijst dus op, of niet tot de vorming van een nieuw genus zoude moeten worden overgegaan.” In het genus *Lophosoma* Swinh. kan het dier niet geplaatst worden,

omdat de punten van verschil te groot in aantal zijn. De habitus van den vlinder is een geheel andere en een zeer bijzondere. Daarom is de vorming van een nieuw genus, *Chrysocaleopsis*, hier stellig gewenscht.

De generieke kenmerken luiden dan: antennen korter, dubbel gekamd bij het mannetje (naar alle waarschijnlijkheid ongekamd bij het wijfje), dunner aan de uiteinden; palpen zeer kort en naar voren gericht; vleugels breeder. Ader 6 en 7 der achtervleugels gescheiden, niet uit één punt ontspringende. De pooten ongespoord. Abdomeneinde met laterale en anale haarbosjes.

6. *Leptothrix tettigonioides* Heyl.

In n°. 106 der Ent. Ber. is uiteengezet, hoe deze soort van Heylaerts synonym is met *Exotrocha haemacta* Snell. en heelemaal geen Zygaenide is, doch een Arctiide, Lithosiine. Hampson noemt deze soort *Chionaema haemacta* Snell. en zij moet, volgens de nomenklatuurregels, heeten: *Chionaema tettigonioides* (Heyl.).

SYNTOMIDAE.

7. *Ceryx semicineta* Hamps.

Deze soort komt ook op Sumatra voor, vanwaar het Museum 2 ♀♀ bezit, resp. van Loeboe Bankoe en Ledong Donok. Beide exemplaren hebben echter witte vlekjes en banden op thorax en abdomen.

8. *Syntomis flavifenestrata*, nov. spec. (tekstfig. 1).

1 ♀ van Soengai Koembang, Sumatra; Edw. Jacobson leg. Sept. 1915.

Fig. 1.

Zeer na verwant aan *S. vitrea* Walk., welke afgebeeld is op plaat III van Hampson's „Catalogue of the Lepidoptera Phalaenae I.” *Flavifenestrata* heeft echter een oranje voorhoofd (frons), géén streepje op het abdomeneinde en geelgekleurde hyaline intranervaalvlekken, welke bij *vitrea* ongekleurd zijn. Overigens zijn de kenmerken voor beide soorten vrijwel gelijk; zij hebben dus witte toppen aan de antennen, oranje tegulae, patagia, band op den mesothorax, streep op den metathorax,

laterale vlekken aan den thorax, 6 gelijke bandjes op even zoovele abdominaal segmenten, de eerste geledingen der tarsen wit, dezelfde hyaline vlekken op voor- en achtervleugels, alleen vertoont *flavifenestrata* geen spoor van een bandje tusschen ader 1 en de cel. Ader 2 en 3 evenals 5 en 6 der voorvleugels staan dicht bij elkaar en de ruimte tusschen die aderen is opgevuld met zwarte schubben. Exp. 34 mm.

Het is niet geheel onmogelijk, dat de nieuwe vorm een lokaal ras of subspecies is van *vitrea*, die uit Assam en Burmah bekend is, doch verdere onderzoekingen zijn, bij gebrek aan materiaal, uitgesloten.

9. *Syntomis perspectabilis*, nov. spec. (tekstfig. 2).

1 ♂ door den heer Edw. Jacobson te Rimbo Pengadang, Sumatra, Mei 1916, gevangen. Deze nieuwe vorm laat zich het best vergelijken met *S. compta* Walk., beschreven en afgebeeld in Hampson's „Catalogue Lep. Phal. I” op pag. 99 en op pl. V, fig. 1. De pooten zijn echter niet oranje doch zwart met ieder een wit eerste lid van de tars. Het abdomen is groenachtig fluweel-zwart met blauwen glans, voornamelijk op de laatste abdominale segmenten; welke bovendien anaalwaarts met een geel randje zijn afgezet. Voorts zijn de hyaline intranervale vlekken niet geel gekleurd, doch glashelder behalve aan de basis der vleugels. Exp. 34 mm.

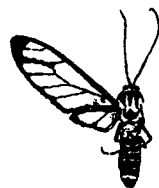

Fig. 2.

S. compta is bekend van Assam. *Perspectabilis* vertoont ook overeenkomst met *S. signata* Walk. van Java, vooral wat de kleur en teekening van het abdomen betreft.

10. *Syntomis derivata* Walk.

Behalve op Malakka, Sumatra en Borneo komt deze soort ook op Java voor, waarvandaan Snellen van Vollenhoven 2 exemplaren ontving, die hij onder den naam *lugens* beschreef.

11. *Syntomis hyalipennis*, nov. spec. (tekstfig. 3).

1 ♀ door Dr. B. Hagen te Tandjong Morawa, Serdang, N. O. Sumatra gevangen. Hoewel dit exemplaar door ouderdom eenigszins verkleurd is en het de antennen grootendeels mist, is het toch als een nieuwe vorm te herkennen, naverwant aan *S. grotei* Moore (P. Z. S. 1871, p. 245, pl. 18, fig. 4). *Hyalipennis* gelijkt het meest op de var. *chimaera* Seitz (Grossschm. d. Erde X, p. 71, pl. X, k.).

Fig. 3.

De eerste drie geledingen der tarsen van de achterpooten zijn wit (geelachtig wit); de kleur en teekening van het lichaam komen overeen met die van *grotei* var. *chimaera* Seitz; de ruimte tusschen de aderen 5 en 6 der voorvleugels is niet met zwart opgevuld doch hyaline, behalve aan den buitenrand; tusschen

ader 1 en de cel, nabij de basis, ligt een donkerbruine tand, overblijfsel van den dwarsband, gelijk deze bij *grotei* nog aanwezig is. De achtervleugels zijn geheel doorzichtig, behalve aan de randen en geel aan de basis; een klein bruinzwart tandje langs ader 2. Alle vensters zijn geelachtig getint. Exp. 31 mm.

12. *Syntomis dilatata* Snell.

De 6 oorspronkelijke exemplaren dezer soort uit de collectie Snellen komen niet overeen met de afbeelding, welke Seitz geeft op pl. 11 van deel X der Grossschm. d. Erde. Zij gelijken veel meer op de figuur van *euryptera* Hamps. De *dilatata* van Seitz is de *appendiculata* van Snellen, waarvan 2 exemplaren, van N. O. Sumatra, in de collectie aanwezig zijn. Naar alle waarschijnlijkheid is *S. dilatata* Snell. synonym met *S. euryptera* Hamps. en is de *dilatata* in den catalogus van Hampson en in het werk van Seitz de *appendiculata* Snell. van Sumatra.

13. *Syntomis kinensis* Hamps.

Behalve een ♂ uit de Liang Koeboenggrot op Borneo van Dr. Bütikofer is in de museumcollectie een ♀ van Java (Muller leg.) aanwezig. Snellen van Vollenhoven gaf het ♀ den naam *ornata* en Snellen had boven dit exemplaar en aan de speld den naam *dilatata* ♀ geplaatst. Zonder twijfel behooren beide exemplaren tot *kinensis* Hamps. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. I, p. 87, pl. III, fig. 11).

14. *Syntomis acuminata* Snell.

Snellen's typen, welke beschreven staan in Veth's Midden Sumatra, Lep. p. 31, pl. III, fig. 5, komen volstrekt niet overeen met Sumatraansche exemplaren van *S. pfeifferae* Moore (P. Z. S. 1859, p. 198, pl. 60, fig. 5). De thorax is bruinzwart, zonder gele of oranje vlekken; de ringen van het abdomen zijn geheel anders gekleurd als bij *pfeifferae*; het oranje op de achtervleugels is niet door de marginale zwarte kleur ingesneden en de oranje vlekken op de voorvleugels zijn kleiner en eenigzins van andere gedaante. Het geheele dier is kleiner met spitsere vleugels.

Fig. 4.

15. *Eressa myiella*, nov. spec. (tekstfig. 4).

1 ♂ door den heer Edw. Jacobson in April 1909 te Wonosobo, Java, gevangen. Blijkbaar is dit voorwerp 14 Januari 1910 naar Hampson gezonden, die, evenals Snellen, de soort niet kende.

♂ Bruin-zwart, kop zwart, voorhoofd geelachtg, prothorax, tegulae en patagia oranje, een oranje vlekje op den metathorax, abdomen met oranje bandjes op elk segment

en met oranje achterlijfseinde. De voorvleugels hyaline met zwarte aderen, breeder zwart langs de costa, het apikale gedeelte geheel bruin-zwart, buiten- en binnenrand smal zwart. Tusschen ader 5 en 6 is de smalle cel geheel zwart tot de discocellularis, zoodat tusschen ader 6 en 7 een ovaal venster is afgesnoerd. De achtervleugels geheel doorzichtig, glashelder, met smalle zwarte randen en ciliën. De antennen zijn aan den top wit; de pooten zijn bruinachtig geel. De onderzijde van het abdomen is geheel oranje, behalve rond de genitaliën. Exp. 17 mm.

16. *Euchromia polymena* L.

5 Exemplaren dezer soort van het eilandje Poeloe Bras, aan de Noordpunt van Sumatra, vertoonen hyaline intranervaal vlekken of vensters i. p. v. oranje dito. Bovendien zijn de 4 circumcellulair vensters slechts door de smalle, donkere aderen gescheiden, zoodat zij eigenlijk één groote hyaline vlek vormen. Blijkbaar leeft op Poeloe Bras dus een lokaal ras of subspecies, *brassica* m.

Polymena komt ook voor op Boeton, Z. O. Celebes, en op de Talaut eilanden.

17. *Euchromia horsfieldii* Moore.

Deze soort is in de collectie vertegenwoordigd door eene groote serie van Java, door één exemplaar van Bonthain (Z. Celebes), door één voorwerp van Timor en door een zéér afwijkend exemplaar van de Nautoena-eilanden. Dit wijfje bezit 5 oranje vlekken tusschen ader 5 en 7 der voorvleugels, zoodat vanaf de vleugelbasis tot aan ader 7 eene doorlopende oranje vlekken-serie is ontstaan (tekstfig. 5). De lange oranje vlek tusschen ader 1 en de cel is niet door een zwart streepje of door eenen band onderbroken, wat bij meerdere voorwerpen dezer soort, ook van elders, voorkomt. De twee banden op het abdomen zijn wit i. p. v. geel en oranje. Vermoedelijk heeft men hier met eene kleuraberratie te doen.

Fig. 5.

19. *Euchromia creusa* L.

Een ♂ van Manokwari, Nw.-Guinea, mist de doorzichtige vlek onder de basis van de cel der voorvleugels en heeft tevens eenen geelachtigen band op het eerste abdominaal segment.

19. *Euchromia lurlina* Butl.

Bernstein verzamelde op Waigeoe een ♀ dezer soort, dat de laterale

roode vlekken aan segment 3 van het abdomen mist en dat bovendien den rooden band aan segment 4 dorsaal onderbroken vertoont.

20. *Euchromia walkeri* Hamps.

Behalve op Ternate komt deze soort ook voor op Halmaheira, Batjan en Obi, van welke vindplaatsen het Museum 6 exemplaren bezit.

ARCTIIDAE.

Nolinae.

21. *Nola melanota javanica*, subsp. nova.

20 ♂♂ en ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), Java. Blijkbaar kende Snellen, uit wiens collectie de exemplaren afkomstig zijn, den soortnaam niet. Toch had hij een ♀ van *N. melanota* Hamps. uit Sikkim. Dit wijfje heeft eene vleugelspanning van 21 mm., daarentegen een wijfje uit den Preanger slechts van 17 mm. De mannetjes zijn nog iets kleiner en hebben tevens spitsere vleugels. De kleur der vleugels is meer wit-grijs dan bij het Sikkimsche voorwerp. Overigens komt de teekening zeer wel overeen, ook met de afbeelding, welke Hampson van *melanota* geeft. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. II, p. 35, pl. XIX, fig. 3). Eenige van de 20 exemplaren vertoonen een bruinen band tusschen de antemediale en mediale lijn; de postmediale lijn bestaat uit puntjes evenals bij *melanota*-type.

22. *Nola triparallellinea*, nov. spec. (tekstfig. 6).

1 ♂ en 3 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff leg. Het is misschien wel wenschelijk om hier goed te doen uitkomen, dat *javanica* en *triparallellinea* zonder twijfel vertegenwoordigsters zijn van het genus, *Nola* Leach. De aderen 7 en 8 zijn gesteeld; ader 9 ontbreekt, terwijl ader 10 dicht bij de costa uit ader 8 ontspringt.

Fig. 6.

De antennen van het mannetje zijn dubbel gekamd, met uitzondering van de toppen; die van het wijfje zijn ongekamd. De zuiger is goed ontwikkeld; de (labiaal) palpen zijn lang met een duidelijk ontwikkeld 3de lid, beschubd en recht naar voren gericht. De maxillair-palpen zijn zeer klein. Op het voorhoofd bevindt zich een bosje schubben evenals aan de basis der antennen. De tibiën zijn lang gespoord.

De grondkleur is zilverachtig grijs-wit met bruingrijze vlekjes en lijnen. De eerste helft der antennen, het voorhoofd, de kop en de patagia met een deel van den thorax zijn helder glanzend wit. Het overige deel

van het lichaam is bruinachtig geel. Op den voorvleugel bevinden zich drie bosjes van opgerichte schubben en wel een bij de basis van de cel, een ongeveer in het midden en het derde nabij de discocellularis. Nabij de vleugelbasis is een bruin recht streepje met een punt op de costa, dan loopt een antemediaal lijntje vanaf den binnenrand schuin naar de costa; van de mediale lijn is slechts een gedeelte boven den binnenrand en een streepje tegen en op de costa te zien; de postmediale lijn is zeer duidelijk, getand of opgelost in pijlpuntvormige bruine vlekjes. Verder is de subterminale lijn onduidelijk, gegolfd of opgelost in onduidelijke vlekken en ligt eene serie pijlpuntvormige kleine vlekjes op den vleugelrand of termen. Op de ciliën zijn kleine vierkante vlekjes.

De achtervleugel is doorzichtig wit met een bruin-geel tintje langs de randen en bij de apex. Exp. ♂ 15 mm.; ♀ 20 mm.

23. *Nola sijthoffi*, nov. spec. (tekstfig. 7).

3 ♂♂ en 2 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff. leg. In Snellen's verzameling stonden de 5 exemplaren onder een etiket met den naam *argyria* Hamps. en aan een der spelden is een reepje papier, waarop te lezen staat: zeer gelijkende op *N. melicerta* Druce. Met *Roeselia argyria* Hamps. hebben de 5 voorwerpen niets te maken, evenmin met *Nola melicerta* Druce, *Roeselia leucostola* Hamps. of met *Afrida melicerta* Druce. Het aderstelsel wijst duidelijk op het genus, *Nola*. De antennen van de ♂♂ zijn dubbel gekamd, afnemend naar de toppen met een bosje schubben aan de basis. De palpen zijn dik beschubd met klein 3de lid. Op het voorhoofd een bosje schubben en drie dergelijke hoopjes van opgerichte of staande schubben in de cel der voorvleugels.

Fig. 7.

Behalve het abdomen, de achtervleugels en de lang gespoorde pooten, die bruinachtig geel zijn gekleurd, is het lichaam van het vlindertje fraai zilverglaanzend wit. Nabij de basis van den voorvleugel bevindt zich een donker bruin, driehoekig vlekje op de costa in de cel; een tweede, eveneens driehoekig, doch grooter vlekje juist op het midden van de costa, langs de discocellularis tot den beneden hoek van de cel. Deze vlek is bij de ♀♀ in tweeën gedeeld en minder donker bruin. Van den beneden hoek van de cel loopt een tweemaal gebogen bruin mediaal lijntje naar den benedenrand van den voorvleugel. Van de postmediale streep is of weinig te zien of, vooral bij de mannetjes, eene serie puntjes. Vóór de apex is op de costa nog een klein driehoekig bruin vlekje te zien met een wit puntje in den bovensten hoek. Van dit vlekje loopt een naar buiten gebogen submarginale lijn naar den binnenrand. De apikaal streek

buiten de submarginale is wit, daaronder is de rand geheel bruin evenals de franje of ciliën.

De achtervleugels zijn doorzichtig bruin grijs met een spoor van een discocellulair-vlekje en donkerder getint aan apex en randen. Exp. ♂ 15—17 mm.; ♀ 12—14 mm.

24. *Celamoïdes pseudastigma*, nov. gen., nov. spec. (tekstfig. 8).

1 ♂ en 8 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.); Tjinjiroean, Malabar, W: Java. Bij oppervlakkige beschouwing vertoont *pseudastigma* groote

Fig. 8.

overeenkomst met *Celama astigma* Hamps. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. II, p. 12, pl. XVIII, fig. 7), die bekend is uit Sikkim en Assam. De vleugelteekening vertoont wel verschillen; doch deze zijn eerder van sub-specifieken aard. Nadat een preparaat vervaardigd was van het aderstelsel, viel echter een kenmerk te constateren, dat niet alleen specifiek moet zijn, doch zelfs wijst op een nieuw genus. Tenzij eene dergelijke afwijking van het aderstelsel van *Celama* Walk. aberratief

kan voorkomen, was des te onwaarschijnlijker is, daar de negen exemplaren deze afwijking duidelijk vertoonen. Dat Sir Hampson zijn *astigma* niet goed onderzocht heeft, mag niet verondersteld worden, zoodat hier kwestie is van een nieuw genus en eene nieuwe soort.

Fig. 9.

Het kenmerk voor het geslacht *Celamoïdes* is, dat ader 11 der voorvleugels niet uit de cel ontspringt, doch gesteeld is met de aderen 7 en 8 (zie tekstfig. 9). Overigens komen de generieke kenmerken overeen met die van *Celama* Walk. Het mannetje heeft dubbel gekamde antennen en normale vleugels, zoodat *pseudastigma* in groep B van Hampson's determinatie-tabel geplaatst moet worden. Eene voortgezette vergelijking wijst *C. astigma* Hamps. aan als de soort, die met *pseudastigma* de meeste overeenkomst in kleur en teekening vertoont.

Grijsachtig wit zijn voorhoofd, kop, binnenzijde der palpen, eerste helft der antennen; donkerder bruinachtig grijs de patagia, thorax en voorvleugels; licht geelachtig bruin zijn het abdomen met de pooten en de onderzijde der voorvleugels. Op hals en thorax zijn donkerder vlekjes evenals op de voorvleugels, waarop een zéér donkere, tweemaal scherp ingesneden antemedial lijn in het oog valt. De mediale lijn ontbreekt, of is even aan den binnenrand aangegeven; de om de cel naar buiten gebogen postmediale lijn bestaat uit twee seriën van puntjes of vlekjes

met grijs-wit er tusschen. De gegolfde submarginale lijn is het duidelijkst boven ader 3 en verder onregelmatig of opgelost in grijze vlekken. De cilia zijn grijs met vierkante donkerder vlekjes aan de basis. Langs de costa en op de discocellularis zijn donkerder stippen en vlekken. In de cel zijn de drie karakteristieke schubhoopjes aanwezig.

De achtervleugels zijn doorzichtig wit met geelachtig bruin getinte randen en een spoor van een vlekje op de discocellularis. Exp. 18—20 mm.

25. *Celamoïdes bimaculata*, nov. spec. (tekstfig. 10).

1 ♂ en 3 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java. Snellen had deze soort *Nola bimaculata* genoemd i. l. Het aderstelsel was blijkbaar niet goed onderzocht, anders ware gebleken, dat bij deze exemplaren eveneens ader 11 met 7 en 8 gesteeld is. De twijfel aangaande de constantheid van dit generiek kenmerk is nu weggenomen.

Het geheele lichaam met de vleugels is donkerder bruinachtig grijs getint dan bij de vorige soort; de achtervleugels zijn in het bijzonder, vooral naar de apices toe, donkerder. De pooten zijn, even als bij *pseudastigma* wit geringd. Op den voorvleugel zijn roodbruin gekleurd: een vlekje aan de vleugelbasis op en langs de costa; de antemediale lijn, die naar ader 2 een scherpe punt naar buiten en tusschen de cel en de costa, een tweede, doch veel kleinere, scherpe punt vormt; een driehoekige groote vlek tusschen den binnenrand en ader 2 met een deel der antemediale lijn als zijde (deze vlek kan sterk gereduceerd zijn, vooral bij de ♀♀); een tweede vlek tusschen de cel, de costa en de antemediale lijn; boven de discocellularis een derde vlekje; de mediale lijn, recht vanaf het 3de vlekje naar den binnenrand onduidelijk; eene postmediale serie pijlpuntvormige vlekjes of eene gekartelde lijn, die tusschen ader 6 en de costa zwak naar binnen gebogen is en die overigens vrij recht is; een gegolfde subterminale of submarginale lijn en ten slotte de geheele buitenrand met kleine terminale vlekjes en lichter bruine ciliën. Exp. 16—19 mm.

Fig. 10.

26. *Celama fuscantea*, nov. spec.

3 ♂♂ en 4 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff leg. Ader 11 loopt schuin vanaf de cel der voorvleugels naar de costa en is dus niet met de aderen 7 en 8 gesteeld. Stilzwijgend is aangenomen, dat de aderen 9 en 10 ontbreken. De antennen van het mannetje zijn fijn gekamd, zoodat de tanden meer ciliën zijn. De vleugels zijn normaal van vorm zonder vlekken van bijzonder gevormde schubben nabij den tornus der achtervleugels.

Het sterkst gekleurde mannetje heeft nagenoeg egaal bruingrijs gekleurde voorvleugels met sterk getinte achtervleugels, terwijl de wijfjes alle veel lichter gekleurd zijn met nagenoeg witte achtervleugels. Wordt het sterkst gekleurde mannetje als type voor de teekening genomen, zoo vallen drie kenmerken in het oog: 1° in de cel bevinden zich twee hoopjes van zwarte opstaande schubben; een in het midden ongeveer en een op de discocellularis; 2° het derde hoopje opstaande schubben op de celbasis is blijkbaar verdwenen; 3° tusschen ader 1 en 2 der voorvleugels bevindt zich een driehoekig donker bruin vlekje, van welk punt eene postmediale serie van 5 of 6 donkere vlekjes of puntjes naar de costa gaat. Van eene submarginale lijn is weinig te zien, daar het buitenste gedeelte der voorvleugels, ook bij de ♀♀ donker gekleurd is.

Op de achtervleugels is een spoor van een discocellulair vlekje. Exp. 16—17 mm.

27. *Celama callis*, nov. spec.

2 ♂♂ en 2 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff leg. De antennen der ♂♂ zijn bewimperd, m. a. w. met ciliën beplant. In de cel der voorvleugels zijn de drie hoopjes van opstaande schubben aanwezig. Het hoopje nabij den vleugelwortel is meestentijds slecht te zien, wat wel te wijten zal zijn aan het opspannen van het vlindertje. De grondkleur der voorvleugels is licht bruinachtig grijs, die der achtervleugels doorzichtig bruinachtig grijs met donkerder tinten nabij apex en buitenrand. Op de costa der voorvleugels liggen vier zwarte puntjes, waarvan een nabij de basis en het vierde boven den dwarsader. De antemediale en postmediale lijn loopen vanaf de costa schuin naar den binnenrand en zijn zéér fijn aangegeven door donkerder puntjes en lijntjes. Bij ader 4 is de lijn naar buiten gebogen. Bij een der exemplaren is de ruimte tusschen antemediale en postmediale lijn licht bruin gekleurd. Een ander voorwerp heeft de vleugelbasis tot aan de antemediale lijn bruin gekleurd. De submarginale lijn vertoont drie golvingen, die het duidelijkst zijn tusschen ader 1 en 2 en tusschen ader 3 en 4. De geheele buitenrand is min of meer donker grijs met eene marginale serie puntjes. De ciliën zijn eveneens grijs. Exp. 14—15 mm.

28. *Celama suffusa* Hamps.

In Snellen's collectie bevonden zich 4 exemplaren (1 ♂ en 3 ♀♀) eener Javaansche soort, die hij voor *suffusa* Hamps. hield, na haar eerst den i. l. naam *infuscata* gegeven te hebben. Van *suffusa* Hamps. is echter hier geen sprake, veel eerder van *Nola loxoscia* Hamps. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. II, p. 33, pl. XVII, fig. 33), die echter grooter schijnt te

zijn, namelijk 22 mm., terwijl de vleugelspanning der Javaansche exemplaren hoogstens 18 mm. bedraagt. Een onderzoek naar het aderstelsel wijst uit, dat van ader 9 der voorvleugels vrijwel niets te zien is dan een begin eener vertakking aan ader 8. Zonder nader vergelijkingsmateriaal uit Sikkim kan de Javaansche soort, die overigens, wat de vleugelteekening betreft, zeer goed aan de beschrijving van *loxoscia* beantwoordt, niet bepaald worden.

29. *Pisara opalina* Walk.

Wijlen Dr. H. W. van der Weele verzamelde een ♀ dezer soort te Tjinjireoan in het Malabargebergte op Java. *Opalina* was bekend van Borneo. Exp. 20 mm.

Hoewel er slechts één exemplaar aanwezig was, werden de rechter vleugels afgenomen en microscopisch onderzocht, waarbij bleek, dat een begin van ader 9, dicht bij de costa, aan ader 8 zichtbaar is. In Hampson's beschrijving is hierover niets te vinden.

30. *Pisara coticula*, nov. spec.

1 ♂ en 3 ♀♀ van Buitenzorg en van den Gedeh, W. Java. Stellig de tot nu kleinste bekende *Pisara*, want de vleugelspanning van het ♂ meet 14 mm. en die der ♀♀ 15—16 mm. Kop, hals en patagia zijn helder glanzend wit of met bruingrijs gesprenkeld; thorax en abdomen bruingrijs evenals de gespoorde pooten, die echter een wit bandje hebben aan het einde van elke geleding. De voorvleugels zijn glanzend wit met zilverschubjes en met bruine vlekjes, die het dichtst op elkaar staan bij den buitenrand. Bepaalde scherpe lijnen zijn niet te zien; de antemediale lijn loopt van af het tweede schubbenhoopje in de cel naar den binnenrand en is recht of slechts weinig gebogen nabij ader 1. De mediale lijn is onzichtbaar; de postmediale is het duidelijkst; zij is scherp ingesneden op de aderen 2, 6 en naar de costa. Aldus wordt een *w* gevormd. De submarginale lijn is eveneens tweemaal gegolfd of in drie hoogjes uiteengevallen. De franje is bruinachtig grijs. Langs en op de costa bevinden zich min of meer duidelijke donkere vlekjes en lijntjes, waarvan die boven het hoopje schubben bij de discocellularis het donkerste en daardoor tevens het beste te zien is. De achtervleugels zijn doorzichtig wit met bruin-gele tinten langs de randen, waarbij tevens de meeste zilverschubben ingeplaat zijn.

31. *Roeselia trianguloquelinea*, nov. spec. (tekstfig. 11).

1 ♀ van Bajor(?), Java uit de collectie Snellen. Nadat de rechter vleugels geprepareerd waren, bleek, dat deze vorm in het genus *Roeselia*

Fig. 11.

Hübn. ondergebracht moet worden. Immers de aderen 1—11 der voorvleugels zijn alle aanwezig; 7, 8, 9 en 10 zijn gesteeld; 10 ontspringt verder aan de steel dan 7. Ader 3 en 4, 6 en 7 der achtervleugels zijn eveneens gesteeld; 8 ontspringt ongeveer in het midden van de cel. De tegulae zijn normaal, dus niet over de kop gebogen. In het kort, de nieuwe soort moet na verwant zijn aan *R. argyria* Hamps. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. II, p. 57, pl. XIX, fig. 26). Zij heeft echter één zeer bijzonder kenmerk, namelijk, dat er buiten de hoopjes van opstaande schubben in de cel er nog een is buiten de cel en wel tusschen ader 3 en 4 tegen de cel. Het is gewaagd om eene nieuwe soort in het leven te roepen op slechts één vrouwelijk type, doch bovengenoemd kenmerk gaf den doorslag, mede het feit, dat de vleugelteekening zéér eenvoudig is en slechts bestaat uit een driehoekig bruin vlekje tusschen costa en discocellularis en een zéér regelmatige, naar buiten zacht gebogen, bruine postmediaal lijn. Van af deze karakteristieke lijn tot den buitenrand is de, overigens zilver blauwgrijze, voorvleugel bruin getint. Eene zwak bruine gegolfde submarginaallijn en eene serie marginale puntjes zijn nog zichtbaar. Vermoedelijk zal bij andere exemplaren dezer soort ook nog eene onregelmatig ingesneden antemediaallijn te zien zijn, daar licht bruine schubben van de type daarop wijzen. De achtervleugels zijn effen bruinachtig geel gekleurd.

Van de *Nolinae* afstappend, mag wel de aandacht gevestigd worden op het aantal soorten, dat in den Preanger en wel in het gebergte op Java voorkomt. Dit aantal zal echter nog zéér toenemen, daar er nu nog enkele exemplaren in de collectie's van het Museum zijn, die zich nog niet nader laten bewerken en die naar alle waarschijnlijkheid nog onbekende soorten vertegenwoordigen.

In het Tijdschr. v. Ent. XLVII (p. 137—141, pl. X) heeft Piepers rupsen en poppen beschreven van verscheidene *Nolinae* en mede de voedselplanten opgegeven. Enkele, door Piepers genoemde, soorten zijn in de collectie's niet door Javaansche exemplaren vertegenwoordigd, zoo b. v. *Roeselia fola* Swinh. en *ustipennis* Hamps. (= *lignifera* Walk.).

LITHOSIINAE.

32. *Eugoa crassa* Walk.

1 ♂ en 2 ♀♀ respectievelijk van Poespa, Sindanglaja en Ardjoeno, Java. *Crassa* is bekend van Borneo, doch de drie Javaansche voorwerpen beantwoorden zoodanig aan Hampson's beschrijving en afbeelding, dat

veilig aangenomen kan worden, dat *crassa* ook op Java voorkomt. In de collectie Snellen stonden twee der drie bovengenoemde exemplaren onder den naam: *biplaga* Feld. (*Pitane biplaga* Feld.?).

33. *Eugoa*, nov. spec.

1 ♂ van Maros, Celebes uit de collectie Snellen. Dit exemplaar moet tot eene soort behooren, na verwant aan *E. turbida* Walk. van Borneo. De beschrijving luidt als volgt: kop en prothorax geelachtig; thorax en abdomen lichtbruin; palpen zwart aan de kanten; het voorste en middelste paar pooten van boven bruin; de voorvleugel bruinachtig geel als een verdord blad met een donker bruin vlekje aan de basis en wat bruin langs de costa; van af het tweede vlekje aan de costa een smal schuin lijntje naar den binnenrand; een derde vlekje boven de discocellularis; een pikzwart vlekje in den beneden hoek van de cel; een schuin lijntje van af bij het celvlekje naar den binnenrand; een gegolfd submarginaal lijntje en de apex en buitenrand bruin gekleurd. De achtervleugels zijn ook bruin getint, lichter bij de basis, met een onduidelijk discocellulair vlekje. Exp. 18 mm.

34. *Eugoa arida*, nov. spec.

1 ♂ en 1 ♀ respectievelijk van Ambarawa (Ludeking leg.) en Pekalongan (van Deventer leg.), Java. *Arida* moet na verwant zijn aan *E. tineoides* Walk., die echter spitsier van vleugelvorm is en tevens kleiner. Het geheele dier is grijsachtig bruin, behalve achtervleugels en pooten, die meer in het bruinachtig geel trekken. De achtervleugels van het mannetje zijn, vooral aan de basis, lichter dan die van het wijfje, dat vrijwel égaal bruin is. Op den voorvleugel van het mannetje, dat de scherpste teekening heeft, is een, op ader drie naar buiten gebogen, mediaal lijn te zien, dan een, om de discocellularis naar buiten gebogen, postmediale, die dus vrijwel parallel loopt met de mediale. Tusschen beide lijnen ligt op de discocellularis eene pikzwarte pijlpuntvormige vlek met de punt naar de vleugelbasis gericht. Tusschen deze vlek en de apex is eene bruine vlek. Van een submarginale is niets te bespeuren. Nabij den buitenrand ligt op ader 4 een bruin puntje. Exp. ♂ 16 mm.; ♀ 18 mm.

35. *Eugoa vasta*, nov. spec.

1 ♂ en 1 ♀ respectievelijk van Buitenzorg en Ambarawa, Java. Voorhoofd, kop en hals licht geel; thorax en patagia grijsbruin; abdomen aanvankelijk grijsbruin, later geel; aan de onderzijde geheel geel evenals de pooten. De voorvleugels zijn egaal grijsbruin met eene marginale serie

bruine vlekjes en bruin gestippeld langs costa en buitenrand. De achtervleugels van het mannetje zijn geelachtig, die van het wijfje grijsbruin met licht gele franje. De antennen van het mannetje zijn met ciliën beplant. Exp. 17 mm.

36. *Eugoa humerana* Walk.

1 ♀ van Buitenzorg, W. Java. Exp. 20 mm.

37. *Hemonia orbiferana* Walk. (= *Pitane rotundata* Snell.) komt ook op Java en Celebes voor. Deze vindplaatsen zijn noch door Hampson, noch door Seitz vermeld.

38. *Cyclosiella dulcicula* Swinh. komt blijkbaar bij Batavia en Tegal op Java veelvuldig voor. Hampson vermeldt nog Borneo als vindplaats; Seitz slechts: van Ceylon tot Achter-Indië.

39. *Diduga albicosta* Hamps. is door één mannelijk exemplaar van den Ardjoeno, Java (Hekmeyer leg.) vertegenwoordigd. Van Bali was deze soort bekend.

40. *Diduga haematiformis*, nov. spec.

1 ♂ en 3 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java. De soort moet na verwant zijn aan *D. annulata* Hamps. van Soembawa. Het aderstelsel en de bouw der antennen van het mannetje komen met die van *annulata* overeen. De palpen zijn korter; de vleugelvorm iets spits. Het lichaam en de voorvleugels zijn bruinachtig geel gekleurd; de achtervleugels zijn doorzichtig geelachtig wit met duidelijke bruine buitenranden en apices. De teekening der voorvleugels is zeer eenvoudig en bestaat slechts uit een lichter, heller geel gekleurde costaal streep en buitenrand, die nabij den tornus iets naar binnen verbreed is. De aderen zijn ook geler van tint en komen op den donkerder achtergrond beter uit, voornamelijk de discocellularis. Exp. 12 mm.

41. *Philenora parva* Hamps.

2 ♂♂ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, uit de collectie Snellen. Hampson, zoowel als Seitz, geven alleen de Nilghiris als vindplaats op.

42. *Thallarcha bivinculata*, nov. spec.

1 ♂ van Batavia, W. Java, 1888. Het 14 mm. groote vlindertje herinnert in alle opzichten aan *T. mochlina* Turn. (Tr. Roy. Soc. S. Austr. 1899, p. 20; Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. II, p. 505, pl. XXXIII, fig. 18). Het is niet onmogelijk, dat *mochlina* en *bivinculata* synonym

zullen blijken te zijn. De eerstgenoemde meet echter 20 mm.; komt in Queensland voor en verschilt in teekening. *Bivinculata* bezit slechts twee banden, daar apex en buitenrand der voorvleugels geheel bronskleurig zijn, zoodat de postmediale band niet gescheiden is.

43. *Thallarcha infecta*, nov. spec. (tekstfig. 12).

1 ♂ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java; Sijthoff leg. De generieke kenmerken van deze soort, evenals die van de voorgaande, komen geheel overeen met de beschrijving en de afbeeldingen, welke Hampson der *Thallarcha*'s geeft, die voor het overgrootste deel in Australië leven. *Infecta* gelijkt op *Th. leptographa* Turn. Kop, fijnbehaarde antennen, palpen en thorax donker bruingrijs; de patagia zijn aan het uiteinde wit; het abdomen en de pooten zijn vuil geelachtig. Het abdomen zal wel bij het levend dier wit zijn geweest. De voorvleugel is grijsachtig wit, een bruin vlekje op en onder de costa nabij de vleugelbasis; een tweede dito vlekje in de celbasis; een derde, doch kleiner, stipje op ader 1 b. De vleugelbasis is min of meer bruin getint. Vanaf de costa tot den binnenrand een antemediale lijn, die tusschen ader 1 en de cel naar binnen gebogen is. Tusschen de antemediale en de mediale is de vleugel egaal bruingrijs. Een zwart puntje op de discocellularis; een gebogen serie van postmediale bruine vlekjes of puntjes; een onderbroken submarginale vlekkenserie en ten slotte marginale puntjes. De achtervleugels zijn wit met bruinachtig tintje, vooral nabij de apex. Exp. 18 mm.

Fig. 12.

44. *Thallarcha punctulata*, nov. spec.

2 ♂♂ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff leg. Het geheele dier is bruinachtig zilver-grijs, behalve de onderzijde van het lichaam en pooten, die meer in het bruingeel trekken. De antennen zijn fijn behaard of bewimperd met duidelijke geledingen. De teekening der voorvleugels bestaat uit een aantal zwarte puntjes, die als volgt gelegen zijn: drie nabij de vleugelbasis, een op ader 5 en op de discocellularis, eene serie van ongeveer 6 kleine submarginale puntjes, welke serie bij ader 6 onderbroken is. Ten slotte nabij den tornus eenige driehoekige marginale vlekjes. De kleur is het donkerst boven de cel en ader 7; daaronder liggen eenige lichter grijze lengte-strepen. De achtervleugels zijn nabij de basis lichter en doorzichtiger dan nabij de apex en den buitenrand. Exp. 16—17 mm.

45. *Miltochrista sanguincta* Hamps.

1 ♀ door Bernstein te Kajoa, Halmaheira verzameld. Deze soort schijnt slechts van Batjan bekend te zijn.

46. *Asura flavia* Hamps.

1 ♀ door Bernstein op Salawatti verzameld.

47. *Asura cuneigera* Walk.

Was slechts bekend van Sumatra en Borneo, doch Bernstein verzamelde voor het museum 5 exemplaren op Batjan.

48. *Asura lutara* Moore (= *Setina dividata* Snell.).

De vleugelteekening dezer soort schijnt sterk te varieeren, zelfs bij exemplaren van een zelfde lokaliteit. Zoo is, b.v. bij een zestal ♀♀ van Java, de mediale lijn vrijwel recht of is opgelost in eene serie vlekjes. Die lijn wordt nergens geraakt door de scherpgebogen antemediale. Nu komt dit verschijnsel, blijkens het museummateriaal, meer voor op Oost-Java, terwijl de exemplaren van West-Java sterker gekleurd zijn en ook meer de typische teekening bezitten. Nog sterker verschillen de exemplaren van Sumatra en Borneo van die van Java. Een uitgebreid materiaal zou in zake de constantheid van lokale verschillen uitsluitel kunnen geven.

De ♀♀ worden blijkbaar meer gevangen dan de ♂♂.

49. *Asura ktimuna*, nov. spec.

2 ♂♂ van Smitau, Borneo, Büttikofer leg. Het geheele vlindertje is licht oranjegeel gekleurd; de achtervleugels meer wit. Het voorste paar tibiae met bruine vlekjes; de laatste geledingen der tarsen donkerbruin. De voorvleugel vertoont drie basale, donker geel gekleurde, vlekjes; de schuin loopende, transversale, ongeveer parallele, antemediale, mediale, postmediale en submarginale lijnen zijn onduidelijk en onregelmatig. De buitenrand is eveneens iets donkerder van tint. Er is een spoor van een discoïdaal puntje. De submarginale is diep en onregelmatig getand. De geheele teekening is echter flauw, omdat zij ongeveer dezelfde kleur heeft als de ondergrond. Exp. 25 mm.

50. *Asura asaphes* Hamps.

1 ♂ van Deli, Sumatra.

51. *Asura creatina javanica*, subsp. nov.

1 ♂ en 1 ♀ van Batavia en den Ardjoeno (Hekmeyer leg.). Snellen beschreef deze soort van Celebes. Het verschil in teekening tusschen exemplaren van Celebes en de twee van Java bestaat hierin, dat de mediale bij de

Javaansche voorwerpen recht is en dat de submarginale niet zoo opgelost is in eene serie lijntjes en puntjes. De teekening is dus massiever, niet zoo fijn als bij de exemplaren van Celebes.

52. *Asura clavula*, spec. nov.

1 ♂ van Poelau Sibau, Borneo, Büttikofer leg. Dit exemplaar is zóó marquant geteekend, dat, op gevaar eene kleuraberratie te beschrijven, hier eene soortbeschrijving volgt. Het dier is geheel geel met twee bruin-grijze vlekjes op den thorax en op den kop. De basis der voorvleugels is geel met een bruingrijs puntje nabij den vleugelwortel; het middelste gedeelte is geheel effen bruingrijs gekleurd; de costa is oranje evenals de apex en de buitenrand, waarin drie bruingrijze puntjes gelegen zijn. De achtervleugels zijn lichtgeel gekleurd en puntiger dan die van b.v. *A. semicirculata* Heyl., waarop *clavula* wel gelijkt. Exp. 17 mm.

Er zijn in de museumcollectie nog eenige alleenstaande exemplaren van het genus *Asura*, die op voor Java nog onbekende soorten wijzen, doch die eene stellige determinatie niet toelaten.

53. *Sicciaemorpha i. v. y.-alba*, nov. gen., nov. spec.

3 ♂♂ en 1 ♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff leg. Snellen had de vier exemplaren in het genus *Idopterum* Hamps. geplaatst, doch verschillende kenmerken wijzen eerder op de genera *Aeolosia* Hamps. en *Clemensia* Pack. Onder Hampson's genera is er geen, waarin deze nieuwe Javaansche soort ondergebracht kan worden. Oppervlakkig bezien, doet *i. v. y.-alba* ons aan *Siccia* denken.

Zuiger goed ontwikkeld, palpen naar boven gekromd niet reikend tot de vertex van den kop; antennen van het mannetje sterk dubbel gekamd; de tibiën met middelmatige sporen. Ader 2 van den voorvleugel niet in het midden van de cel ontspringend, doch meer naar ader 3 toe, die met 4 gesteeld is; 6, 7, 8 en 9 zijn gesteeld en wel 6 vóór 9; 10 en 11 liggen vrij; 11 vertoont nabij het uiteinde eene vertakking. Tusschen ader 5 en 6 ligt eene plooi met lange en smalle schubben omzoomd. Ader 2 van den achtervleugel ontspringt eveneens dicht bij 3 en 4, die samenvallen; 5 ontspringt boven den ondersten celhoek; 6 en 7 zijn lang gesteeld; 8 ongeveer van het midden van de cel ontspringend. Tusschen ader 5 en 6 weer eene vleugelplooi met gemodificeerde schubben omzoomd (zie tekstfig. 13).

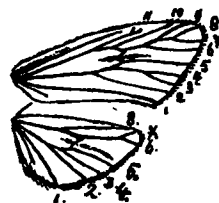

Fig. 13.

Het geheele dier is bruin; aan de onderzijde echter zijn abdomen, thorax en pooten meer geel. De voorvleugels zijn bijzonder karakteristiek geteekend. Op den bruinen ondergrond komen eenige gedeelten van wit-beschubde aderen sterk uit, zoo b.v. een recht stukje van ader 2, dan de vork van ader 3 en 4 en ten slotte de steel en de vork, gevormd door ader 6 en 7. Aldus ontstaan er drie witte letterteekens i. v. y. Nabij den buitenrand en den tornus zijn ook lichtere vlekken. Overigens is de voorvleugel bezaaid met zwarte vlekjes, waarvan er vier op de costa liggen; eenige in de cel en op de discocellularis; eene serie van 6 vlekjes, twee aan twee door een wit lijntje omgeven boven de letterteekens. De submarginale lijn is scherp getand en tweemaal ingesneden; eene complete serie marginale puntjes. De achtervleugels zijn egaal bruingrijs met lichtere franje. Exp. 22 mm.

54. *Aeolosia atropunctata* Pag.

De voorgaande soort behoort eerder tot het genus *Aeolosia* dan *atropunctata* Pag., gelijk Seitz in zijn werk vermeldt. Ook Snellen had een 21-tal exemplaren van *atropunctata* (var. *alba* Snell.) onder het genus *Aeolosia* staan. Het aderstelsel gelijkt op dat van *Lyclene atrigutta* Walk., zoodat Hampson beide soorten vereenigd heeft in een genus, *Metaemene* (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. X, p. 801). Beide genoemde Javaansche soorten behooren dus tot de *Noctuidae*, *Erastrinae*.

55. *Holocraspedum nigripuncta* Hamps.

Snellen had twee ♂♂, respectievelijk van Buitenzorg en van Oost-Java, onder den bovenstaanden naam geplaatst. Bij nader onderzoek blijkt duidelijk, dat hier geen sprake kan zijn van *H. nigripuncta*, die van Ceylon beschreven is, doch veeleer van eene *Eurosia*. De beschrijving volgt hieronder. Volgens de nu voorhanden zijnde gegevens komt *nigripuncta* Hamps. dus niet op Java of elders in onzen archipel voor.

56. *Katmeteugoa hampsonia*, nov. gen., nov. spec. (tekstfig. 15).

3 ♂♂ en 3 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java; Sijthoff leg. *Hampsonia* gelijkt in alle opzichten op *Meteugoa ochrivena* Hamps., doch het aderstelsel verschilt sterk. Ook de palpen zijn aanmerkelijk korter en reiken niet tot de vertex van den kop. De aderen van den achtervleugel verloop geheel als bij *ochrivena*, doch van den voorvleugel is ader 6 gesteeld met 7 en 8 en is bovendien gevorkt nabij het uiteinde (zie tekstfig. 14). Dit verschijnsel is nog een raadsel en zou feitelijk eene geheel andere nummering der aderen eischen. Hierover echter later.

Palpen, frons, kop, antennen, de laatste abdominaal segmenten en

de pooten zijn licht bruinachtig geel; de thorax met patagia, het abdomen en de vleugels zijn bruinachtig grijs. Van af de costa tot dicht bij de vleugelbasis aan den binnenrand loopt eene rechte bruine ante-mediaallijn schuin naar beneden. Parallel met deze lijn verloopt de

Fig. 14.

Fig. 15.

mediale. Tusschen beide lijnen ligt in de cel een zwart stipje. Van af de mediale tot den buitenrand is de voorvleugel bruin met eene lichte vlek bij de discocellularis, waarin een tweede zwarte stip. De postmediale is moeilijk te herkennen en is aangegeven door eene serie lichtere vlekken. Van de submarginale zijn drie bruine vlekken te zien. Voorts ligt op den vleugelrand eene serie terminale vlekjes. De franje is weer lichter geel bruin. De achtervleugels zijn egaal doorzichtig bruingrijs met lichter geel-bruine franje. Exp. 20—26 mm.

57. *Meteugoa venochrea*, nov. spec. (tekstfig. 16).

4 ♂♂ van Buitenzorg, W. Java. Gelijk de omzetting van den naam reeds aanduidt, gelijkt *venochrea* sterk op *ochrivena* Hamps. Het is zelfs wel mogelijk, dat de eerstgenoemde een lokaal ras van de laatstgenoemde is. Op de achtervleugels zijn de karakteristiek oranje gekleurde aderen duidelijk te zien. De teekening van de voorvleugels is echter afwijkend. Op eenen geelachtigen ondergrond zijn de volgende vlekken en lijnen donker roodbruin afgezet: een langwerpige vlekje nabij den vleugelwortel, direct onder de cel; een dito vlekje op en onder de costa; twee schuine streepjes tusschen de subcosta en ader 2 en tusschen ader 2 en ader 1 op de plaats, waar anders de basaallijn ligt; een streepje in de cel; een scherp afgezette, in de cel naar buiten rondgebogen, mediaallijn. Het vleugelgedeelte tusschen deze mediaallijn en den buitenwand is geheel donker roodbruin op de geelachtige, naar

Fig. 16.

buiten sterk gebogen, postmediale, een ovale vlek buiten de discocellularis en twee driehoekige submarginaal vlekken na. In de ovale middenvlek ligt een zwart driehoekig puntje. Langs den rand eene serie van bruine vlekjes. De franje is weer geelachtig bruin. Exp. 18—23 mm.

58. *Snellenopsis mimetica*, nov. gen., nov. spec.

1 ♂ en 3 ♀♀ uit den Preanger (5000 vt.), W. Java, Sijthoff, leg. Wat de vleugelteekening betreft, gelijkt *mimetica* veel op *K. hamponia* m. Het aderstelsel wijkt echter van de *Meteugoa*-achtigen af en wijst op een nieuw genus, dat tusschen *Eurosia* Hamps. en *Meteugoa* Hamps. geplaatst moet worden. Van ader 10 in den voorvleugel is nog even een

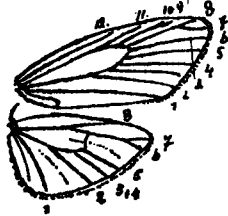

Fig. 17.

tand te zien aan ader 9, die met 10 dus zeer lang gesteeld is evenals 7 en 8 (zie tekstfig. 17). Het aderstelsel van de achtervleugels is identiek met dat van *Eurosia*. De antennen van het mannetje zijn sterk dubbel gekamd; de palpen zijn klein, naar voren gericht en reiken niet tot de vertex van den kop; de pooten zijn middelmatig gespoord.

Kop, antennen, thorax, patagia, een vlek aan de voorvleugelbasis en het abdomeneinde zijn licht bruinachtig geel evenals de pooten.

Het abdomen is blijkbaar zilvergrijs geweest.

De voor- en achtervleugels zijn zilverglanzend wit; de achtervleugels zijn bovendien half doorzichtig. De teekening der voorvleugels is aldus: een wit rechthoekig vlekje op de costa en er onder tot den eveneens witten mediaan-ader nabij de vleugelbasis; een wit lijntje en vlekje langs den binnenrand; het verdere eerste gedeelte van den vleugel tot de naar buiten regelmatig gebogen antemediale lijn is licht bruin; dan volgt een witte band, die nabij de costa het breedst is en naar den binnenrand smal toeloopt; boven de mediane in de cel een zwart lijntje; een mediale bruine band, die in het midden nabij de discocellularis scherp ingesneden is en die naar den binnenrand weer wijd uitloopt; deze band is naar buiten met wit afgezet; een bruin vlekje tusschen de mediaan-aderen en eenige bruine puntjes onder de apex; ten slotte eene marginale serie bruine vlekjes. Exp. 15 mm.

59. *Malesia eugoana*, nov. gen., nov. spec.

2 ♂♂ uit den Preanger (5000 vt.) en van Oost-Java, 1894. Beide exemplaren stonden in de collectie Snellen onder den naam *Holocraspedum nigripuncta* Hamps. De teekening herinnert wel aan die van *nigripuncta*,

doch het aderstelsel en de bouw der antennen wijzen duidelijk uit, dat van het genus, *Holocraspedum* Hamps. hier geen sprake is. De zuiger is goed ontwikkeld; de palpen vrij kort en naar voren gericht; op het voorhoofd een bosje schubben; de antennen van het mannetje dubbel gekamd; de tibiën met vrij korte sporen. De voorvleugel is smal en lang met afgeronden bovenhoek; de achtervleugel is driehoekig met scherpen bovenhoek. Ader 2 van den voorvleugel ontspringt na het midden van de cel; 3 vóór de celpunt; 5 juist er boven; 6 onder de boven-celpunt; 7, 8 en 10 zijn gesteeld en wel 10 vóór 7 en 8; 9 ontbreekt; 11 vrij (zie tekstfig. 18). Het aderstelsel van de achtervleugels is gelijk aan dat van *Holocraspedum* Hamps.

Fig. 18.

Het geheele dier is licht bruinachtig grijs met halfdoorzichtige witte achtervleugels. De voorvleugel-teekening is al zeer eenvoudig; zij bestaat namelijk uit twee donker bruine puntjes, een in de cel boven de mediane en een tweede op de discocellularis, en eene bruine schuine transversaallijn van vóór de apex vanaf de costa tot den binnenrand, ongeveer parallel met den buitenrand. Op den buitenrand ligt eene serie bruine vlekjes. Hier en daar is de bruine beschubbing der voorvleugels wat spaarzamer b. v. bij de discocellularis en boven ader 1. Exp. 20 mm.

60. *Eurosia ludekingi*, nov. spec.

4 ♂♂ en 9 ♀♀ van Batavia, Pekalongan en Ambarawa, Java. *Ludekingi* gelijkt sterk op *E. annulata* Hamps. Alleen de teekening der voorvleugels wijkt af, zoodat wel eens zou kunnen blijken, dat de Javaansche *ludekingi* specifiek dezelfde is als de *annulata* van Calcutta.

De antemediale lijn is basaalwaarts met een lichter randje afgezet; de lijn begint op de costa, is recht tot de cel, maakt in de cel een bocht basaalwaarts om vervolgens tot de mediane weer buitenwaarts te buigen. Na de mediane is de lijn vrij recht tot aan den binnenrand. Bij *annulata* loopt de mediale schuin van af de costa naar den binnenrand, terwijl dit bij *ludekingi* loodrecht geschiedt. De beide annuli of ringvlekjes in de cel zijn ook bij *ludekingi* aanwezig. De submarginale lijn is onregelmatig en hoekig. De scherpste hoek naar binnen ligt op ader 2. De achtervleugels zijn egaal grijsbruin en vrij donker getint. Exp. 12 mm.

61. *Chionaema perornata* Walk.

De heer Edw. Jacobson verzamelde een exemplaar dezer soort te Rimbo Penggadang, Sumatra, Mei 1916. Ook zond hij aan het museum

het eerste exemplaar van *Ch. nigrilineata* Hamps. van Suban Ajam, Sumatra.

62. *Sylescaptia tigrina*, nov. gen., nov. spec. (textfig. 19).

1 ♂ en 6 ♀♀ van Ambarawa en Semarang, Java; 5 dezer exemplaren zijn door Ludeking verzameld en 2 door den heer Edw. Jacobson. De soort heeft dus reeds jaren onbenoemd in de collectie gestaan. Snellen had boven drie der exemplaren den naam *bifasciata* geschreven met een blanco genus-étiket. Blijkbaar heeft hij eenige der voorwerpen aan Hampson gezonden en wel in Jan. 1910(?), in de onzekerheid verkeerend omtrent het geslacht. Wat het aderstelsel betreft; dit gelijkt geheel op dat van *Scaptosyle tricolor* Walk. (Cat. Lep. Phal. Brit. Mus. III, p. 284, fig. 202). De aderen 3 en 4 der achtervleugels en ook 6 en 7 zijn evenwel langer gesteld, zoodat de vork korter is. De bouw der antennen en de palpen verhindert echter de plaatsing van *tigrina* in het genus *Scaptosyle*. De palpen zijn kort, opwaarts gericht, gelijk bij *Stenoscaptia venusta* Lucas; de antennen zijn duidelijk dubbel gekamd; de tibiën lang gespoord; de vleugels zijn smal en langgerekt.

Fig. 19.

De kleur en teekening komen zeer sterk overeen met die van *Stenoscaptia venusta* Lucas (l. c. p. 281, fig. 198). Oranje gekleurd zijn kop, tegulae, het abdomeneinde en de vleugels; donker bruin zijn de palpen, antennen, patagia, thorax, abdomen en de pooten. Op de voorvleugels liggen drie evenwijdige bruinzwarte banden met violetten weerschijn en wel de eerste op de vleugelbasis, de tweede mediaal en de derde post-mediaal, die tot den buitenrand zich uitstrekt en slechts een oranje sub-apikaal vlekje overlaat. De apex der achtervleugels is breed bruin gekleurd; de bruine marginale band zet zich, in breedte naar den tornus toe afnemend, langs den buitenrand voort. Exp. 16—17 mm.

Nadat bovenstaande beschrijving gereed was, bleek op pag. 600 van Hampson's supplement I op zijnen catalogus, dat *Sylescaptia tigrina* m. niet alleen synonym is met *Scaptosyle bifasciata* Snellen, wat reeds gememoreerd is, maar dat Snellen eene beschrijving met afbeelding gegeven heeft in het Tijdschr. v. Ent. XLVII, p. 150, pl. 11, fig. 7, (1904). Gevoegelijk kon door de herbeschrijving eene streep gehaald worden, ware het niet, dat de naam *bifasciata* vele malen gepraeoccupeerd is en dat de genus-kwestie open blijft. Hampson schrijft l. c. „This species is unknown to me” en Snellen hechtte aan een der spelden een reepje papier met: Jan. '10 aan Hamps.!

63. *Sylescaptia ambarawae*, nov. spec., (tekstfig. 20).

2 ♀♀ van Ambarawa Java, Ludeking leg. Zeer na verwant aan *bifasciata* Snell. De naam, *bifasciata* duidt op de twee oranje banden op den voorvleugel. *Ambarawae* zou gevoegelijk *monofasciata* kunnen genoemd worden, want op den overigens donker roodbruinen voorvleugel ligt één mediale gele band. De franje der voorvleugels is eveneens hel geel, terwijl die der achtervleugels bruin gekleurd is. Voorts is ook geel de voorste helft van den thorax met de patagia op de uiteinden na, welke bruin zijn. De bruine rand der achtervleugels is breeder dan bij *tigrina* m. Exp. 16 mm.

Fig. 20.

64. *Stenoscaptia phlogosona* Turn.

1 ♀ van de Mac Cluerbaai, Holl. Nw. Guinea, Palm. van den Broek leg.

65. *Garudinistis eburneana* Walk.

1 ♂ en 2 ♀♀ van Java. Seitz geeft, evenals Hampson, slechts Borneo als vindplaats op.

66. *Heliosia punctinigra*, nov. spec.

2 ♀♀ van Batavia, Java en van Maros, Celebes. *Punctinigra* gelijkt veel op *H. monosticta* Hamps. Kop, tegulae, patagia, eerste gedeelte der antennen en de voorvleugels zijn wit met bruine spikkels. De kleur van abdomen en pooten is bruinachtig geel, doch bij levende of versche exemplaren zal deze kleur wel anders zijn. De achtervleugels zijn licht bruin-grijs. Op de voorvleugels is opvallend een zwart discoïdaalvlekje; verder ligt er een klein bruin puntje nabij de vleugelbasis; op de costa ook eenige, naar de apex zwakker wordende, vlekjes; dan zijn er sporen van onregelmatige antemediale, mediale en postmediale lijnen. Nabij de apex en den buitenrand is de bruine spikkeling sterker. Exp. 13 mm.

Het exemplaar van Celebes heeft hoogstens 12 mm. vleugelspanning.

Fig. 21.

67. *Padenia moluccensis*, nov. spec. (tekstfig. 21).

2 ♂♂ van Noord-Halmaheira, Bernstein leg. Mogelijk een lokaal ras van *P. bifasciata* Feld., doch de beide exemplaren zijn aanmerkelijk groter, verschillend van *bifasciata* in vorm en ook in vleugelteekening. De antemediale roode band is buitenwaarts gebogen; de postmediale dito begint eerder aan de costa en is rechter. De insnij-

ding der achtervleugels is grooter dan bij *bifasciata*. Ook zijn apex, costa en buitenrand oranje getint. Exp. 29 mm.

68. *Monosyntaxis holman-hunti* Hamps.

10 ♂♂ en 1 ♀ van Java, Tjinjirean, Malabargebergte, van der Weele leg.; Preanger (5000 vt.); Sijthoff leg. en 1 ♂ en 3 ♀♀ van Sumatra, Rimbo Penggadang, Edw. Jacobson leg. VI, 1916. Deze soort schijnt slechts bekend te zijn van Selangor en is sterk sexueel dimorph.

69. *Monosyntaxis affinis* Roths.

15 exemplaren van deze, van Malakka bekende, soort, zouden volgens Snellen behooren tot *M. trimaculata* Hamps. Is Snellen's determinatie juist, dan behooren de Javaansche voorwerpen kennelijk tot een lokaal ras, want de drie vlekken op de voorvleugels zijn tot één band samengesmolten, gelijk bij *affinis*, of de apikaal vlek is gescheiden. Zou de Borneaansche *trimaculata* geen ♀ zijn van *holman-hunti* Hamps.? Van de typische *trimaculata* van Borneo is géén enkel voorwerp in de collectie aanwezig.

70. *Bitecta murina* Heyl.

De heer Edw. Jacobson ving vier exemplaren dezer soort te Soengai Koembang, Sumatra, IX, 1915. *Murina* was bekend van Java.

71. *Ilema tetragona* Walk.

In de museum-collectie is een exemplaar aanwezig met een etiket: Blume — Java, doch vermoedelijk is de vindplaats onjuist en zal wel Borneo zijn.

72. *Ilema oblitterans* Feld.

Heylaerts' exemplaren, die onder den naam *undulata* Heyl., stonden, wijken nogal sterk af van *oblitterans* Feld. Vooral de vleugelvorm en de zwarte of donker bruine gekleurde aderen herinneren sterk aan Hampson's afbeelding in de „Illustr. Typ. Spec. Lep. Het. Brit. Mus.” VIII, pl. CXXXIX, fig. 2 en 11. Nu houdt Hampson *oblitterans*, *undulata* en *brevipennis* voor synonymen, doch zijne afbeelding van *oblitterans* in „Cat. Lep. Phal. Brit. Mus.” II, p. 145, komt niet overeen met Heylaerts' exemplaren. *Oblitterans* moet meer afgeronde en kortere vleugels hebben. Behalve de genoemde twee vormen, *oblitterans* en *undulata*, komt er op Java nog een derde vorm voor, die géén gekleurde aderen heeft en bijna égaal geel gekleurd is. Van der Weele heeft eene serie ♀♀ van laatstgenoemden vorm verzameld te Tjinjirean. Kweeking der drie

Javaansche vormen zou het afdoende bewijs der al of niet saamhoorigheid leveren. Piepers beschreef de rups van *oblitterans* (?) in het Tijds. v. Ent. XLVII, p. 143.

73. *Plumareola lineola*, nov. gen., nov. spec. (tekstfig. 22).

4 ♂♂ uit den Preanger (5000 vt.) en van Tjinjiroean, Malabargebergte, W. Java. De genera *Teratopora* Meyr. en *Scoliacma* Meyr. moeten aan *Plumareola* verwant zijn. De zuiger is goed ontwikkeld; de palpen lang als bij *Scoliacma albogrisea* Roths.; de antennen dubbel gekamd met fijne tanden, waartusschen ciliën; het abdomen is lang, dorsaal en lateraal zeer lang behaard; de tibiën gespoord met middelmatige sporen; de voor- zoowel als achtervleugels langgerekt en afgerond. Ader 2 der voorvleugels is bij den oorsprong sterk, bijna rechthoekig benedenwaarts gebogen; ader 3 en 4 gesteeld; de steel beschrijft in de cel eenen halven cirkel en is aldaar behaard; ader 5 en 6 ontspringen dicht bij elkaar aan het einde der cel; ader 7, 8 en 8 zijn gesteeld; ader 10 is vrij; ader 11 ontbreekt vermoedelijk of is met 12 versmolten. Tusschen 10 en 12 ligt aan de costa eene harige vlek als bij eenige *Chionaema*'s; de vlek gelijkt op een borstel. Het aderstelsel der achtervleugels is als bij het ♀ van *Teratopora agramma* Hamps. Onder de mediane der voorvleugels ligt eene plooi.

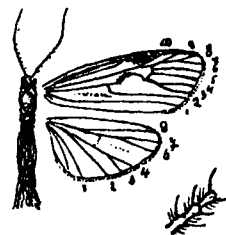

Fig. 22.

De algemeene kleur is licht geelachtig bruin. De lange pluimen aan het abdomen zijn echter oranje. Het laatste lid der palpen is donker bruin. Op den bruinen voorvleugel, waarop zwak nog eene schuine bruine postmediaallijn te zien is, valt vooral op het zwart behaarde gedeelte van den halven cirkel, die de mediane vormt in de cel mede de borstel er boven aan de costa. De achtervleugels zijn nabij de basis geel getint. Exp. 27 mm.

74. *Poliosia ampla*, nov. spec.

1 ♂ Buitenzorg, W. Java, 1994. Het geheele vlindertje is stroogeel gekleurd en heeft als eenige teekening eene roode androconiën-vlek op de achtervleugels tusschen den costalen en subcostalen ader boven de cel en eenige eigenaardig gevormde oranjegeel gekleurde schubben in de cel. De vleugelvorm komt overeen met dien van *Poliosia marginata* Hamps. van Borneo, waarvan *ampla* wel een lokaal ras kan zijn, daar het aderstelsel enz. geheel overeenstemt. Ook is er op de achtervleugels wel een

spoor van een iets donkerder getinten marginalen band te bespeuren.
Exp. 26 mm.

Het is stellig te verwachten, dat er nog vele Lithosiinen op Java gevonden zullen worden; in de collectie's van het museum staan nog eenige exemplaren zonder naam. Wellicht is deze bijdrage eene aansporing voor verzamelaars om aan deze, weliswaar nietige, groep meer aandacht te schenken. Het ligt in de bedoeling later van de beschreven nieuwe soorten goede afbeeldingen te geven.

Leiden, 5 Februari 1920.
